

Axirət həyatını inkar edən və orta əsrlərin xurafatı olduğunu iddia edən inkarçıların hökmü nədir və onları buna necə inandırmaq olar?

Sual: Axirət həyatını inkar edən və orta əsrlərin xurafatı olduğunu iddia edən inkarçıların hökmü nədir və onları buna necə inandırmaq olar?

Cavab: Axirət həyatını inkar edən və orta əsrlərin xurafatı olduğunu iddia edən kəs kafirdir. Çünki Allah-Təala buyurur: “ Onlar dedilər: “Dünya həyatımızdan başqa bir həyat yoxdur və biz dirildilməyəcəyik!”. Onları Rəbbinin qarşısında dayandırılarkən bircə görəydin! Allah onlara deyəcəkdir: “Məgər bu dirilmə həqiqət deyilmi?” Onlar: “Əlbəttə, Rəbbimizə and olsun ki, bu həqiqətdir!”– deyəcəklər. O buyuracaqdır: “Elə isə inkar etdiyinizə görə dadın əzabı!”.^[1]

Həmçinin buyurur: “O gün haqqı yalan hesab edənlərin vay halına!. O kəslərin ki, Haqq-hesab gününü yalan hesab edirlər.. Amma bunu, həddini aşan günahkardan başqa, heç kəs yalan hesab etməz. Ayələrimiz ona oxunduğu zaman: “Bu, keçmişdəkilərin uydurduğu əfsanələrdir!”– deyir. Xeyr! Onların qəlbini qazandıqları günahlar bürümüşdür. Xeyr, həmin gün onlarla Rəbbi arasına pərdə çəkiləcək! Sonra onlar Cəhənnəmə girəcəklər və onlara deyiləcək: “Budur sizin yalan hesab etdiyiniz Cəhənnəm!”^[2]

Həmçinin buyurur: “Lakin onlar Qiyamət Saatını da yalan saydılar. Biz də onu yalan sayanlardan ötrü yandırılıb-yaxan bir od hazırladıq”.^[3] Həmçinin buyurur: “Məhz Mənim mərhəmətimdən ümidlərini kəsənlər Allahın ayələrini və Onunla qarşılaşacaqlarını inkar edənlərdir. Elə onlar üçün ağırılı-acılı bir əzab vardır”.^[4]

İnkər edənləri aşağıdakı kimi inandırmaq olar:

Birinci: Axirət həyatı barədə xəbərlər ilahi kitablarda və səmavi dinlərdə peyğəmbərlər və elçilərdən səhih rəvayətlərlə bir çox insanlar tərəfindən nəql olunmuş, onların ümmətləri isə bunu qəbul etmişlər. Filosofdan nəql olunmuş xəbərləri təsdiqlədiyiniz halda axirət həyatını necə inkar edə bilərsiniz?

İkinci: Ağıl da bir neçə yolla axirət həyatının mövcudluğunun mümkün olduğuna şahidlik edir:

1-Heç bir insan yox ikən yenidən xəlv olunacağını və yox ikən meydana gəldiyini inkar etmir. İnsanı yoxdan yaradan onu sonradan əvvəlki vəziyyətinə qaytarmağa da qadirdir. Necə ki, Allah Təala buyurur: “Məxluqatı ilk dəfə yoxdan yaradan, sonra onu bir daha təkrarlayan Odur. Bu da Onun üçün çox asandır”.^[5] Həmçinin buyurur: “Məxluqatı ilk dəfə yaratdığımız kimi yenə əvvəlki halına qaytaracağıq. Biz vəd vermişik. Sözsüz ki, Biz onu yerinə yetirəcəyik”.^[6]

2- Heç kim yerin və göylərin yaradılışının böyüklüyünü, əzəmətli və möhtəşəm quruluşunu inkar etmir. Onları yaradan insanları da yaratmağa və ölümdən sonra onları bir daha əvvəlki hallarına qaytarmağa qadirdir. Allah-Təala buyurur: “. Həqiqətən, göylərin və yerin yaradılması insanların yaradılmasından daha böyük şeydir”.^[7] Həmçinin buyurur: “Məgər onlar göyləri və yeri yaradan, onları yaratmaqla yorulmayan Allahın ölümləri də diriltməyə qadir olduğunu görmürlərmi? Sözsüz ki, O, hər şeyə qadirdir”.^[8]

Həmçinin buyurur: “Göyləri və yeri yaradan onların eynisini yenidən xəlq etmək qüdrətinə malik olmazmı?! Şübhəsiz ki, O, Yaradandır, Biləndir. Bir şeyi yaratmaq istədikdə ona təkcə: “Ol!” deyər, o da olar”.[\[9\]](#)

3- Gözü olan hər kəs qeyri münbit, bitkiləri solmuş torpağın yağış yağdıqdan sonra necə canlanmasının şahidi olur. Quru torpağı canlandırmağa qadir olan, ölünü də diriltməyə qadirdir. Allah Təala buyurur: “Yer üzünü qupquru görməyin də Onun dəlillərindəndir. Biz yerin üzərinə su endirdikdə o, hərəkətə gəlib qabarır. Şübhəsiz ki, onu dirildən, ölüləri də hökmən dirildəcəkdir. Həqiqətən, O, hər şeyə qadirdir”.[\[10\]](#)

Üçüncü: Hisslər və reallıq həmçinin dirilmənin mümkün olduğuna şahidlik edir. Allah Təala Bəqərə surasında bu mövzuda beş hadisə zikr etmişdir. Onlardan: “ Və ya damları uçulub xarabalığa çevrilmiş bir kəndin yanından keçən kimsənin hekayətini bilmirsənmi? O demişdi: “Allah bu kəndi ölümündən sonra necə dirildəcək?” Allah onu öldürüb yüz il saxladı, sonra da dirildib dedi: “Nə qədər qaldın?” O dedi: “Bir gün yaxud bir gündən də az qaldım!” Allah dedi: “Əksinə, sən yüz il qaldın. Öz yeməyinə və içdiyin suya bax, hələ də xarab olmayıb. Uzunqulağına da bax! Biz səni insanlar üçün bir dəlil etdik. Sümüklərə bax, gör Biz onları necə bir-birinə birləşdirir, sonra da onların üstünü ətlə örtürük”. Ona həqiqət bəlli olduqda: “Mən artıq bilirəm ki, Allah hər şeyə qadirdir!”– dedi”.[\[11\]](#)

Dördüncü: Hər bir nəfsin etdiklərinin əvəzini alması üçün hikmət də ölümündən sonra dirilmənin baş verməsini labüd sayır. Əgər belə olmasaydı insanların yaradılışı əbəs yerə və hikmətsiz olardı, bu həyatda insanlarla heyvanlar arasında heç bir fərq olmazdı. Allah- Təala buyurur: “Şübhəsiz ki, bundan sonra siz mütləq öləcəksiniz. Sonra da Qiyamət günü dirildiləcəksiniz”.[\[12\]](#) Həmçinin buyurur: “Həmin Saat hökmən gələcək! Hər kəsə törətdiklərinin əvəzi verilsin deyər, Mən onu az qala Özümdən belə gizlədirəm”.[\[13\]](#)

Həmçinin buyurur: “Onlar Allaha möhkəm and içdilər ki: “Allah ölən bir kəsi diriltməyəcəkdir!” Xeyr! Allahın ölüləri dirilməsi Onun doğru vədinə görə olacaq, lakin insanların çoxu bunu bilmirlər. Allah ölüləri dirildəcəkdir ki, ixtilafda olduqları şeyləri onlara bildirsən və kafirlər də özlərinin yalançı olduqlarını dərk etsinlər. Biz bir şeyi yaratmaq istədikdə, ona ancaq: “Ol!”– deyirik, o da olur”.[\[14\]](#)

Həmçinin buyurur: “ Kafir olanlar heç vaxt dirildilməyəcəklərini iddia edirlər. De: “Xeyr, Rəbbimə and olsun ki, siz mütləq dirildiləcəksiniz. Sonra isə etdiyiniz əməllər sizə xəbər veriləcəkdir. Bu, Allah üçün çox asandır”.[\[15\]](#)

Bütün bu dəlilləri dirilişi inkar edənlərə bəyan etdikdən sonra onlar yenə də inkarlarında ısrarlı olarlarsa, deməli onlar təkəbbürlü inadkarlardır: “ Zalımlar isə qayıdacaqları yeri mütləq biləcəklər”.[\[16\]](#)

Fətvələr Məcmusu, 2-ci Cild, 150-ci Sual, səh.22-25

[\[1\]](#) əl-Ənam 29-30

[\[2\]](#) əl-Mutaffifin 10-17

[\[3\]](#) əl-Furqan 11

[\[4\]](#) əl-Ənkəbut 23

[\[5\]](#) ər-Rum 27

[\[6\]](#) əl-Ənbiya 104

[\[7\]](#) Ğafır 57

[\[8\]](#) əl-Əhqaf 33

[\[9\]](#) Yasin 81-82

[\[10\]](#) Fussilət 39

[\[11\]](#) əl-Bəqərə 259

[\[12\]](#) əl-Muminun 15-16

[\[13\]](#) Ta ha 15

[\[14\]](#) ən-Nəhl 38-40

[\[15\]](#) ət-Təğabun 7

[\[16\]](#) əş-Şuəra 227